

Beslut 2009/17

Obehörighet att utöva kyrkans vigningstjänst. Domkapitlets beslut att tilldela en präst en skriftlig erinran har undanröjts och ärendet återförvisats till domkapitlet för erforderlig handläggning. Prästen har inte underrättats i detalj om innebörden av och grunden för det som lagts henne till last och inte heller fått tid och möjlighet att förbereda sitt försvar mot denna anklagelse.

31 kap. 12 § kyrkoordningen

Till Domkapitlet i X stift inkom en anmälan mot komministern B, daterad den 11 februari 2009 och undertecknad av komministern i Y församling C, f.d. informatören i Y församling D och skyddsombudet i Z församling E. På skrivelsen angavs att den hade upprättats av komministern i Z församling F utifrån redogörelser som lämnats av G, som är t.f. komminister i Z församling, H, som är husmor i Bromma församling, C och D men att G och H av personliga skäl valt att avstå från att underteckna anmälan. Vidare angavs att E hade undertecknat anmälan såsom skyddsombud men själv inte gjort iakttagelser om vad som hänt. I en senare till domkapitlet inkommen skrivelse, daterad den 27 mars 2009 och undertecknad av C, D, E, G och H angavs att det som står i den inlämnade anmälan är med verkligheten överensstämmande.

I skrivelsen den 11 februari 2009 uppgavs bl.a. följande. B tjänstgjorde under sommaren 2008 som präst vid ett sommarläger för konfirmander på Z församlings kursgård. En av deltagarna i konfirmandlägret var A, född 1993. Under hösten 2008 deltog B och A i en resa till Taizé. B hade redan dessförinnan berättat att hon hade inlett ett förhållande med A och att hon aldrig hade varit så kär i någon person som hon då var i honom. Under resan till Taizé framkom olika omständigheter som tydde på att B hade en kärleksrelation till A. De som undertecknade skrivelsen den 11 februari sade sig avslutningsvis i skrivelsen yrka att Domkapitlet tog ställning till om komminister B hade brutit mot sina prästlöften och/eller mot med prästämbetet förenlig yrkesetik när hon inlett och under en längre tid bibehållit ett förhållande med A. De angav dessutom i skrivelsen att personal i Z församling av jurister hade uppmanats att polisanmäla det inträffade och tillades att, även om pojken vid relationens inledning var fyllda 15 år, det ändå kunde vara frågan om sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning.

Sedan B hade avgett yttrande till domkapitlet över den anmälan som gjorts utfärdade domkapitlet den 13 mars 2009 ett föreläggande för henne enligt vilket domkapitlet fann anledning pröva om hon genom att inleda ett kärleksförhållande med A skulle anses ha iakttagit en oacceptabel livsstil och om detta skulle föranleda påföljd för henne enligt 31 kap 12 § kyrkoordningen. Domkapitlet angav då följande som ett s.k. gärningspåstående:

"Genom att under hösten 2008 ha ett kärleksförhållande med A, som varit hennes konfirmandelev under sommaren 2008, har B brutit mot de löften hon givit vid sin vigning till präst och i avsevärd mån skadat det anseende en präst bör ha". – Domkapitlet grundade sitt gärningspåstående bl.a. på att domkapitlet hade uttytt innehållet i hennes skriftliga yttrande som om hon i yttrandet hade gett uttryck för att "hon haft, en numera avslutad kärleksrelation till A".

Domkapitlet hörde vid två sammanträden muntligen i tur och ordning B, G, F, A och I.

Domkapitlet i X stift fattade den 21 april 2009 följande beslut: "Med tillämpning av 31 kap. 12 § första stycket kyrkoordningen beslutar domkapitlet att tilldela B en skriftlig erinran".

Som skäl för beslutet anförde domkapitlet följande: "Först vill domkapitlet beklaga att det – som B påpekar – felaktigt har angetts i det den 13 mars 2008 utfärdade föreläggandet för henne att yttra sig att hon i ett tidigare yttrande till domkapitlet angett att det är riktigt att hon har haft, en numera avslutad kärleksrelation till A.

Enligt domkapitlets mening visar den utredning som har skett vid domkapitlet att A, efter det att hans konfirmation avslutats i augusti 2008, i månaden därefter har tagit initiativ till att få träffa sin konfirmationslärare B. De har också träffats. Efter en tid har han börjat fatta tycke för B och har också talat om detta för henne. Hon har någon vecka senare tagit upp denna sak med honom och sagt att hon också hade känslor för honom. Utrett får också anses vara att B angett för A att hon inte skulle kunna bekräfta hans känslor med hänsyn till det förtroende hon måste ha som präst.

Domkapitlet finner anledning att i detta sammanhang ange att utredningen hos domkapitlet inte ger någon som helst anledning att dra en slutsats att det mellan A och B har förekommit handling som skulle kunna betecknas som sexuell eller att hon på något sätt överhuvudtaget kan sägas ha utnyttjat något slag av beroendeställning i förhållande till honom. Den relation som rått mellan dem skulle ha kunnat vara en inledning till ett kärleksförhållande med allt vad detta skulle kunna innebära men något sådant förhållande har inte kommit till stånd bl.a. genom att B för A angett att hon inte kunde ge sig in i ett sådant förhållande på grund av – som A har uppfattat orsaken – det förtroende som en präst måste ha.

Att B trots de känslor som hon själv uppgett sig fortfarande ha haft för A vid starten för resan till Taizé ändå inte avstått från att göra resan var enligt domkapitlets mening omdömeslöst av henne. Hon borde ha insett att resan dit med henne som ledare och med A som deltagare kunde ha väckt sådan oro bland deltagare som också uppstod under resan. B får genom att inte avstå från att företa resan till Taizé anses ha i avsevärd mån skadat det anseende en präst bör ha. För detta bör hon enligt domkapitlets mening tilldelas en skriftlig erinran."

En av Domkapitlets ledamöter, J, var skiljaktig och ansåg att B borde förklaras obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst.

B har överklagat domkapitlets beslut och yrkat att Överklagandenämnden ska undanröja den skriftliga erinran hon fått av domkapitlet.

B har som grund för sitt överklagande dels redovisat sin ståndpunkt angående de omständigheter som domkapitlet lagt henne till last i "gärningspåståendet" dels anfört bl.a. följande: "Erinran grundar sig på ett uttalande av kyrkoherde I i samtal med domkapitlet där han tycker att jag visat dåligt omdöme då jag inte tog kontakt med honom och berättade om 'relationen' och avstod från att resa med till Taizé. Under resan har kyrkoherden haft möjlighet vid flertalet tillfällen i de samtal som han och jag haft att frånta mig ansvaret som ansvarig ledare. Trots det väljer kyrkoherden att inte frånta mig ansvaret för Taizéresan, istället säger han sig ha fullt förtroende för mig och det arbete jag gjort under hela Taizéresan.

Erinran grundar sig dels på ett antagande av något som inte skedde och som inte hade kunnat ske, dels på ett påstående om 'oro bland deltagare' som, i likhet med påståendet om sexuella övergrepp, görs av människor vars trovärdighet med skäl kan ifrågasättas. Innan sådan erinran kan riktas mot mig måste en utredning verkställas av domkapitlet beträffande omfattningen av, och överhuvudtaget förekomsten av, den "oro bland deltagare" samt min eventuella 'omdömeslöshet', varpå domkapitlet grundar sin erinran. - - -

Det är inte god ordning att jag tilldelas en erinran utan att domkapitlet dels gjort en utredning om den påstådda gärningen, dels berett mig tillfälle att yttra mig över gärningspåståendet. - - -"

Svenska kyrkans överklagandenämnd (Elisabeth Palm, Kenneth Nordgren, Hans-Olof Hansson, Sture Johansson och Bengt Peterson) anförde i beslut den 22 juni 2009:

Enligt 31 kap. 12 § kyrkoordningen, får domkapitlet förklara en präst obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst, besluta om prövotid för fortsatt behörighet eller tilldela prästen skriftlig erinran, om denne

1. har brutit de löften som han eller hon har givit vid vigningen,
2. har brutit sin tystnadsplikt i fråga om sådant han eller hon har fått veta under självavvärdande samtal,
3. på grund av sjukdom eller av annan liknande anledning har förlorat förmågan att rätt utöva vigningstjänsten, eller
4. genom brottslig gärning, på grund av sitt levnadssätt eller på annat sätt i avsevärd mån har skadat det anseende en präst bör ha.

För att garantera en rättvis prövning i obehörighetsärenden gäller, enligt 9 kap. 5 § andra stycket kyrkoordningen, att domkapitlets domarledamot ska vara närvarande när sådana ärenden handläggs i domkapitlet. Vidare stadgas i 9 kap. 7 § andra stycket att reglerna om omröstning i brottmål i allmän domstol ska tillämpas vid överläggningar i ärenden om obehörighet att utöva kyrkans vigningstjänst.

Överklagandenämnden har vid flera tillfällen tidigare konstaterat att det är av stor betydelse att handläggningen i obehörighetsärenden sker på ett sätt som tar hänsyn till den enskildes rättssäkerhet.

När det gäller handläggningen har nämnden slagit fast att den bör ske i enlighet med de grundläggande principer som tillämpas på det straffrättsliga området. Detta innebär att bl.a.

legalitetsprincipen, presumptionen för den misstänktes oskuld och objektivitetsprincipen ska tillämpas liksom de principer som följer av artikel 6 i den Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. I artikel 6 i Europakonventionen föreskrivs bl.a. att var och en vid prövningen av en anklagelse mot sig för brott ska vara berättigad till en rättvis och offentlig rättegång (punkt 1) samt betraktas som oskyldig till dess skulden lagligen har fastställts (punkt 2). Bland särskilt angivna minimirättigheter som därvid ska tillkomma den anklagade nämns i artikeln rätten att utan dröjsmål i detalj underrättas om innebörden av och grunden för anklagelsen mot sig (punkt 3a), rätten att få tillräcklig tid och möjlighet att förbereda sitt försvar (punkt 3b), rätten att försvara sig personligen eller genom rättegångsbiträde som hon eller han själv utsett (punkt 3c) och rätten att förhöra eller låta förhöra vittnen som åberopas mot sig samt att själv få vittnen inkallade och förhörda under samma förhållanden som vittnen åberopade mot sig (punkt 3d). – Av det anförda följer bl.a. att alla uppgifter som tillförs utredningen måste dokumenteras noga och att utredningen ska sammanställas på lämpligt sätt och innehålla en sammanhållen detaljerad redogörelse avseende innebörden av och grunden för anklagelserna, dvs. närmast att jämställa med en gärningsbeskrivning i brottmål samt att den anklagade ska ges tillfälle att yttra sig över utredningen och att ange sin inställning till anklagelserna. Som Överklagandenämnden tidigare har gett uttryck för ställs stränga beviskrav när det gäller ärenden av sådan ingripande karaktär för den enskilde som obehörighetsärenden utgör. (Se t.ex. Överklagandenämndens beslut 16/04 och 1/08 med hänvisningar.)

I förevarande fall har domkapitlet lagt B till last att hon, genom "att under hösten 2008 ha ett kärleksförhållande med A, som varit hennes konfirmandelev under sommaren 2008, har brutit mot de löften hon givit vid sin vigning till präst och i avsevärd mån skadat det anseende en präst bör ha". Det råder inte någon som helst tvekan om att det är detta gärningspåstående som B har inriktat sitt försvar mot vid domkapitlets handläggning av ärendet. Överklagandenämnden har inga invändningar mot domkapitlets handläggning och bedömning i denna del.

I sitt beslut har dock domkapitlet kommit fram till att B ska tilldelas påföljd, en skriftlig erinran, för att hon har handlat omdömeslöst genom att inte avstå från att företa resan till Taizé och därigenom ska anses ha i avsevärd mån skadat det anseende en präst bör ha.

Det framgår varken av domkapitlets beslut eller handlingarna i ärendet att B har underrättats i detalj om innebörden av och grunden för den anklagelse mot henne som domkapitlet har lagt till grund för sitt beslut att tilldela henne en skriftlig erinran eller att hon fått tid och möjlighet att förbereda sitt försvar mot denna anklagelse. Med hänsyn härtill bör domkapitlets beslut undanröjas och ärendet återförvisas till domkapitlet för erforderlig handläggning.

Överklagandenämndens beslut: Överklagandenämnden undanröjer domkapitlets beslut och återförvisar ärendet till Domkapitlet i X stift för erforderlig handläggning.

Sökord: Obehörighet. Skriftlig erinran. Återförvisning.

Ärendenummer: ÖN 23-2009

Beslut 17/09